

УДК 821:7.094

Єсінова Катерина*(м. Острозька, Україна)**Національний університет «Острозька академія»***ЕКРАНІЗАЦІЯ ЛІТЕРАТУРНОГО ТВОРУ:
ДИСКУРСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ**

Тези присвячено дослідженню дискурсних трансформацій під час екранізації літературного твору. У статті розглянуто основні види трансформацій, які відбуваються внаслідок екранізації літературного твору, та їх вплив на сприйняття екранізації глядачем.

Ключові слова: екранізація, трансформація.

Тезисы посвящены исследованию дискурсных трансформаций при экранизации литературного произведения. В статье рассмотрены основные виды трансформаций, которые происходят вследствие экранизации литературного произведения, и их влияние на восприятие экранизации зрителем.

Ключевые слова: экранизация, трансформация.

The research is dedicated to investigation of the discourse transformations which happen during the process of adaptation of work of literature. The basic types of transformations, which happen as a result of adaptation of work of literature, and their impact on its perception of the audience are examined in the article.

Key words: adaptation, transformation.

Вплив кіномистецтва на людську свідомість важко переоцінити, адже воно є невід'ємною частиною повсякденного життя сучасної людини. Кінематограф перебуває у тісному зв'язку з літературою, оскільки велика кількість фільмів створена саме на основі літературних творів. Завдяки появі такого поєднання літератури та кіно в науці з'явилося поняття екранізації.

Екранізацією вважається поєднання перекладу та виокремлення сутності твору, який підлягає процесу екранізації [4, с. 40].

Найчастіше екранізація є втіленням інтерсеміотичного перекладу або транспозиції з однієї семіотичної системи в іншу. Термін «екранізація» однаковою мірою стосується як самого процесу, так і результату. Особливості процесу створення екранізації безпосередньо чинять вплив на сприйняття результату екранізації глядачем. Досліджуючи англомовну екранізацію твору Елеонор Портер «Поліанна» з однойменною назвою (1960, режисер Девід Свіфт), ми прийшли до висновку, що внаслідок перетворення літературного твору в кінофільм у його структурі відбувається низка дискурсних трансформацій.

Екранізація містить вже готову точку зору на усі події, описані автором, не залишаючи широкого простору для уяви. Такі якості екранізації, з одного боку, полегшують розуміння змісту порівняно з літературним твором. Однак, у фільмі складно передати абстрактні поняття, відобразити внутрішній світ героїв, їх переживання.

Літературному творові у більшості випадків властива наявність оповідача. В екранізації роль так званого оповідача виконує режисер, тобто на екрані відображається його творчий задум, яким він хоче поділитися із глядачем. Проте оповідь ця не словесна, вона відображається за допомогою засобів візуалізації [2, с. 59]. Під час перегляду кінофільму перед глядачем постає низка зорових образів, які дають йому можливість зрозуміти, що відбувається у змісті сюжету. Велика кількість інформації передається за допомогою міміки та жестів акторів.

Окрім зображень, які глядач споглядає на екрані, кінофільм наповнений звуком. Режисер використовує звукове оформлення з метою покращення сприйняття ідеї та змісту кінострічки глядачем. Виокремлюють три основні різновиди звукового наповнення фільму: музичне оформлення або саундтрек; мовлення героїв; шум різного походження [2, с. 59].

На основі проведеного дослідження було також виявлено, що під час трансформації літературного твору в кінофільм відбуваються зміни в самому текстовому наповненні твору. В результаті такого перетворення зникають складні речення, більшу частину яких складають різноманітні описи місцевості, емоцій та по-

чуттів персонажів та подій, які відбуваються у творі. Натомість з'являються прості синтаксичні структури, які містять вигуки, скорочення, словесні повтори (*Oh, no, no, no!; Yes, ma'am*) [5]. Повні речення, у свою чергу, перебудовуються у неповні (*Much too long*) [5].

Досить часто у репліках персонажів зустрічається заміна певних лексичних одиниць на стилістично забарвлені з метою наближення до розмовного стилю мовлення (*Well, thank your lucky stars for such a good woman as your aunt taking you in*) [5]. Також з'являється велика кількість єднальних сполучників, зокрема, на початку речень, які були безсполучниковими (*And there are six long days of mischief for them before you get them again*) [5]. Деякі репліки взагалі вилучаються режисером і замість них глядач чує музику або бачить на екрані безсловесні епізоди, у яких роль слів виконують жести та міміка [1, с. 131]. Такі видозміни свідчать про те, що вони полегшують сприйняття глядачем мовлення героїв та допомагають інтерпретувати їх емоції, які виникають під час розмови.

В екранізаціях літературних творів можна помітити, що місце дії, зазначене у тексті художнього твору та у сценарії кінофільму, не збігаються. Також у кінофільмі можуть з'являтися сцени та персонажі, не згадані автором у літературному творі, який виступає джерелом екранізації, наприклад сцена ярмарку у екранізації роману «Поліанна». Такі трансформації надають сюжету нового відтінку, змушують поглянути на нього під новим кутом зору.

Отже, екранізацію можна вважати результатом інтерсеміотичного перекладу, наслідком взаємодії кінематографа та літератури. Під час трансформації художнього твору у фільм спостерігається ряд змін у будові твору, завдяки яким він набуває якостей, притаманних фільму. Екранізація поєднує в собі задум письменника та режисерське бачення, риси літературного твору та кінофільму, які разом створюють цілісну картину, яка постає перед глядачем на екрані.

Література:

1. Снігоцька Ю. Трансформація художнього тексту в екранізації [Електронний ресурс] / Ю. Снігоцька. – Режим доступу : <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/5086/1/127-131.pdf>
2. Bo B. / B. Bao The Differences between Novels and Films – Enhance Literature Teaching by Using Films – USA: US-China Education Review, 2008. – P. 58–61.
3. Jakobson R. On Linguistic Aspects of Translation / R. Jakobson // Linguistic Aspects, 1959. – P. 233–239.
4. Hutcheon L. From Page to Stage to Screen: The Age of Adaptation / L. Hutcheon // The University Professor Lecture Series– Toronto: Department of English, Centre for Comparative Literature, Faculty of Arts and Science, University of Toronto екранізації [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.canadianshakespeares.ca/essays/hutcheon_page_stage.pdf
5. Pollyanna (1960) Movie Script [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.springfieldspringfield.co.uk/movie_script.php?movie=pollyanna